

CM/Rec(2010)7 sayılı Tavsiye Kararı

Bakanlar Komitesinin, Avrupa Konseyi Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları E İtimi Artı ile ilgili olarak üye ülkelere yönelik Tavsiye Kararı

(Bakanlar Komitesinde, 11 Mayıs 2010 tarihinde 120. Oturumda kabul edilmiştir)

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Kurulu Yasasının 15.b Maddesi uyarınca; Avrupa Konseyinin temel görevinin insan haklarını, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü yaygınlaştırmak olduğunu;

Bu görevin yerine getirilmesinde E İtimin temel bir rol oynadığı; uluslararası hukukta, özellikle de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde (ETS No. 5), İnsan Hakları Evrensel Beyanname, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve Çocuk Hakları Uluslararası Sözleşmesinde verilen E İtim hakkını, 1993'te Viyana'da toplanan Dünya İnsan Hakları Konferansında ülkelere insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünün, yaygın ve örgün E İtimde yer alan tüm öğrenim kurumlarında ders olarak okutulması çağrısında bulunulduğunu;

Avrupa Konseyi Devlet ve Hükümet Başkanları 2. Zirvesinde (1997) alınan, demokratik bir toplumda vatandaşların hak ve sorumluluklarına ilişkin farkındalıklarının artırılmasına yönelik demokratik vatandaşlık E İtimi girişimini başlatma kararını;

Bakanlar Komitesi demokratik vatandaşlık E İtimi konulu, Rec(2002)12 sayılı Tavsiye Kararını, Bakanlar Komitesinin gençlerin yaygın E İtim/ öğreniminin yaygınlaştırılması ve tanınmasına ilişkin Rec(2003)8 sayılı Tavsiye Kararı ve üniversite E İtiminde ve mesleki E İtimde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine ilişkin Rec(2004)4 sayılı Tavsiye Kararını, Parlamenter Meclisinin, demokratik vatandaşlık ve insan hakları E İtimi için bir Avrupa çerçeve sözleşmesinin yazılmasını öngören 1682 (2004) sayılı Tavsiye Kararını,

göz önüne alarak ve;

2005 yılında Budapeşte'de yapılan Gençlikten Sorumlu Avrupa Bakanları 7. Toplantısında demokratik vatandaşlık ve insan hakları E İtimi için bir çerçeve prensip dokümanı oluşturulması çağrısına cevaben;

Avrupa Konseyinin Avrupa'da bölgesel ortaktır oldu u, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 2005 yılında kabul ettiği, İnsan Hakları E İtimi için Dünya Programının amaçlarına ulaşılmasına katkıda bulunmak;

Ülkelerin ve sivil toplum kuruluşlarının demokratik vatandaşlık ve insan hakları E İtimi alanında çeşitli iyi uygulamaları sundukları, E İtim Yoluyla Vatandaşlık Avrupa Yılı 2005 deneyiminden yararlanarak, bu yönde ilerlemeyi ve bu tür iyi uygulamaları Avrupa'nın her yerinde güçlendirmek, belirli kurallara bağlamak ve yaymak,

Şu şekilde;

Üye ülkelerin E İtim sistemlerinin düzenlenmesi ve içeriklerinden sorumlu olduklarını dikkate alarak, Sivil toplum örgütlerinin ve gençlik kuruluşlarının E İtimin bu alanında oynadıkları önemli rolün farkında olarak ve bu kuruluşları bu alanda destekleyerek;

Üye ülkelerin:

- Bu tavsiye kararının ekinde belirtildiği gibi, Avrupa Konseyi Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları E İtimi Artı'nda yer alan hükümlere dayalı tedbirleri uygulamalarını;

- Söz konusu artın e itim ve gençlikten sorumlu yetkililere geni bir e kilde da tımını sa lamalarını;

tavsiye eder.

Genel Sekretere bu tavsiye kararını:

- Avrupa Konseyi üyesi olmayan, Avrupa Kültür Sözleşmesine taraf ülkelerin hükümetlerine (ETS No. 18);

ve

- uluslararası kuruluşlara iletmeleri talimatını verir.

CM/Rec(2010)7 sayılı Tavsiye Kararının Eki

Avrupa Konseyi Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları E itimi Artı

Bakanlar Komitesinin CM/Rec(2010)7 sayılı Tavsiye Kararı çerçevesinde kabul edilmiştir

Bölüm I – Genel hükümler

1. Kapsam

Mevcut art, Madde 2’de tanımlanan demokratik vatandaşlık ve insan hakları e itimiyle ilgili olup; demokratik vatandaşlık ve insan hakları e itimiyle örtüşükleri ve etkileşim içinde oldukları durumlar haricinde, kültürlerarası e itim, e itlik e itimi, sürdürülebilir kalkınma için e itim ve barış e itimi gibi ilgili alanlarla doğrudan ilgilenmez.

2. Tanımlar

Mevcut artın maksatları dahilinde:

a. “Demokratik vatandaşlık e itimi”, demokrasi ve hukukun üstünlü ünü yaygınla tırmak ve korumak amacıyla; öğrencileri bilgi, beceri ve anlayışla donatmak ve tavır ve davranışlarını geli tirmek suretiyle, onları toplumda demokratik haklarını ve sorumluluklarını kullanarak etkinle tirmeyi, öğrencilerin çe itlili e de er vermelerini ve demokratik yaşamda aktif bir rol oynamalarını sa lamayı amaçlayan, e itim, ö retim, farkındalık artırıcı girişimler, bilgiler, uygulamalar ve faaliyetlerdir.

b. “İnsan hakları e itimi”, insan haklarının ve temel özgürlüklerin yaygınla tırılması ve korunması amacıyla; öğrencileri bilgi, beceri, anlayışla donatmak ve tavır ve davranışlarını geli tirmek suretiyle, onları toplumda evrensel bir insan hakları kültürünün yaratılıp savunulmasına katkıda bulunacak e kilde etkinle tirmeye yönelik, e itim, ö retim, farkındalık artırıcı girişimler, bilgiler, uygulamalar ve faaliyetlerdir.

c. “Örgün e itim”, ilk ö retim öncesinden başlayarak, ilk ve orta ö retimde, ardından da üniversitede devam eden, belirli bir yapısal çerçevesi olan e itim ve ö retim sistemidir. Bu e itim kural olarak genel veya mesleki e itim kurumlarında verilir ve e itim sonunda bir diploma vb. alınır.

d. “Yaygın e itim”, resmi e itim sisteminin dışında yer alan ve bir dizi beceri ve yetkinli in

geli tirilmesine yönelik olarak hazırlanmış herhangi bir planlı eğitim programıdır.

e. “Enformel öğrenme” her bireyin kendi çevresindeki eğitim kaynaklarından ve günlük deneyimlerinden (aileden, benzer nitelikteki arkadaşlarından, komşularından, çeşitli insanlarla karşılaşmalarından, kütüphaneden, kitlesel haberleşme araçlarından, iş yerinden, oyun oynarken vb.) ya da aynı zamanda çeşitli tavırlar, değerler, beceriler ve bilgiler edinme sürecidir.

3. Demokratik vatandaşlık eğitimiyle insan hakları eğitimi arasındaki ilişki

Demokratik vatandaşlık eğitimi ve insan hakları eğitimi birbirleriyle yakından ilişkilili olup, birbirini destekler. Amaç ve uygulamalarından ziyade, odaklandıkları alan ve kapsamı açısından farklılık gösterirler. Demokratik vatandaşlık eğitimi esas olarak toplumun vatandaşlıkla, siyasi, sosyal, ekonomik, yasal ve kültürel alanlarıyla ilgili demokratik hak ve sorumlulukları ve aktif katılımı üzerinde odaklanırken, insan hakları eğitimi, insanların yaşamlarının tüm yönleriyle ilgili daha geniş kapsamlı insan hakları ve temel özgürlüklerle ilgilidir.

4. Anayasal yapılar ve üye ülke öncelikleri

Aşağıda belirtilen hedef, ilke ve prensipler geçerli olacaktır:

a. Her bir üye ülkenin anayasal yapısına gerekli saygı gösterilecek ve bu yapıya uygun araçlar kullanılacaktır;

b. Her bir üye ülkenin öncelikleri ve ihtiyaçları göz önüne alınacaktır.

Bölüm II – Hedefler ve İlkeler

5. Hedefler ve İlkeler

Aşağıdaki hedefler ve ilkeler üye ülkelere kendi politikalarını, mevzuatlarını ve uygulamalarını düzenlerken aynı zamanda rehber olarak düşünülmelidir.

a. Ülke topraklarında yaşayan her bireye demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi alma fırsatı sunma amacının benimsenmesi.

b. Demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimi aynı zamanda sürecek bir süreçtir. Bu alanda etkili bir öğrenim, politika oluşturanlar, eğitimciler, öğrenciler, ebeveynler, eğitim kurumları ve eğitim yetkilileri, kamu görevlileri, sivil toplum örgütleri, gençlik kuruluşları, medya ve halk dahil olmak üzere çok geniş bir paydaş yelpazesini içermektedir.

c. Bu eğitim sürecinde, ister örgün, ister yaygın, isterse yaygın ve algın öğrenme araçları olsun, tüm eğitim araçları, söz konusu eğitim sürecinin ilkelerinin yaygınlaştırılması ve hedeflerine ulaşması açısından değerlendirilmelidir.

d. Sivil toplum kuruluşlarının ve gençlik kuruluşlarının demokratik vatandaşlık eğitimine ve insan hakları eğitimine özellikle de yaygın ve algın eğitim vasıtalarıyla yapabilecekleri değerli katkılar vardır; bu nedenle de, bu katkıyı yapabilmeleri için söz konusu kuruluşlara fırsatlar verilmelidir.

e. Öğretim ve öğrenim uygulamalarıyla ve faaliyetleriyle, demokratik ve insan hakları değerleri ve ilkeleri izlenmeli ve yaygınlaştırılmaya çalışılmalı; özellikle de, okullar dahil olmak üzere, eğitim kurumlarının yönetimi insan hakları değerlerini yansıtmalı ve yaygınlaştırılmaya çalışılmalı ve ebeveynler de dahil olmak üzere, öğrencilerin, eğitim personelinin ve paydaşların etkinleştirilmesi ve aktif katılımı için olumlu ortam sağlanmalıdır.

f. Tüm demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitiminin en önemli unsurlarından biri de sosyal birlik ve beraberliğin ve kültürler arası diyalogun yaygınlaştırılması ve toplumsal cinsiyet eşitliği de dahil olmak üzere çeşitliliğe ve eşitliğe değer verilmesidir. Bu amaçla, çatı mayı azaltan, inanç grupları ve etnik gruplar arasındaki farklılıkların daha çok kabul edilmesini ve anlaşılmasını sağlayan, insan onuruna ve paylaşılan değerlere karşı saygı gösterilmesini mümkün kılan, sorun ve anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulmasında diyalogu teşvik ederek iddiate karşı, kişisel ve sosyal becerilerin ve anlayışın oluşturulmasını artırır.

g. Demokratik vatandaşlık eğitimi ve insan hakları eğitiminin en temel amaçlarından biri öğrencilere sadece bilgi, anlayış ve beceriler sağlamakla kalmayıp, onların, aynı zamanda toplumda insan haklarını, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü savunmak ve yaygınlaştırmak için harekete geçmeye hazır olacak şekilde yetkinleştirilmeleridir.

h. Eğitim uzmanlarının ve gençlik liderlerinin yanı sıra, eğitimcilerin de demokratik vatandaşlık eğitimi ve insan hakları eğitimi ilkeleri ve uygulamalarında sürekli eğitim almaları, bu alanda etkin bir eğitimin verilmesinin ve sürdürülebilmesinin hayati bir parçası olup, yeterli bir şekilde planlanmalı ve bu eğitim için yeterli kaynak ayrılmalıdır.

i. Devlet düzeyinde, bölgesel ve yerel düzeylerde demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitiminde yer alan ve aralarında politika yapımcılar, eğitimciler, öğrenciler, ebeveynler, eğitim kurumları, sivil toplum kuruluşları, gençlik kuruluşları, medya ve kamuoyu dahil olmak üzere çeşitli paydaşlar arasında (katkılarından azami olarak yararlanılabilmesi için), ortaklık ve işbirliği teşvik edilmelidir.

j. İnsan haklarıyla ilgili değerlerin ve yükümlülüklerin uluslararası niteliği ile demokrasinin ve hukukun üstünlüğünün dayandığı ortak ilkeler göz önüne alındığında, üye ülkelerin bu artın kapsamındaki faaliyetler ve iyi uygulamaların tespiti ve karşılaştırmalı çalışmaları konularında uluslararası ve bölgesel işbirliğini gerçekleştirmeye çalışması ve teşvik etmesi önemli bir husustur.

Bölüm III – Politikalar

6. Örgün Eğitim (Genel ve mesleki eğitim)

Üye ülkeler demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimini okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretimin yanı sıra, genel ve mesleki eğitim ve öğretim düzeyinde de öğretim programlarına dâhil etmelidirler. Üye ülkeler aynı zamanda, bu öğretim programlarında yer alan demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimini, söz konusu eğitimin anlamlı olmasını ve bu alandaki faaliyetlerin sürdürülebilir olmasını sağlamak üzere desteklemeye, gözden geçirmeye ve güncelleştirmeye devam etmelidirler.

7. Yüksek öğrenim

Üye ülkeler, akademik özgürlük ilkesine saygılı olarak, özellikle de geleceğin eğitimcilerinin yararlanması amacıyla, demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitiminin yüksek öğrenim kurumları tarafından da verilmesini yaygınlaştırmalıdır.

8. Demokratik yönetim

Üye ülkeler tüm akademik kurumlarda demokratik yönetimi hem kendi içinde arzu edilen ve yararlı bir yönetim yöntemi olarak, hem de demokrasiyi ve insan haklarına saygıyı öğrenme ve deneyimlemenin uygulamalı bir aracı olarak yaygınlaştırmalıdır. Üye ülkeler, uygun vasıtalarla, öğrencilerin, eğitim personelinin ve ebeveyn de dahil olmak üzere

payda ların e itim kurumlarının yöneti imine aktif bir ekilde katılımını te vik etmelidirler.

9. E itici çalı malar

Üye ülkeler ö retmenlere, di er e itim personeline, gençlik liderlerine ve e iticilere, demokratik vatandaşlık ve insan hakları e itimi için ba langıç düzeyinde ve sürekli e itici çalı malar ve geli tirme olanakları sa lama-lıdırlar. Bu e itici çalı malar ve geli tirme olanakları, söz konusu personelin, ilgili bilim disiplininin hedef ve ilkelerinin yanı sıra, uygun ö retim ve ö renim yöntemleriyle ilgili ayrıntılı bilgiye ve anlayı a ve bu alandaki di er uygun temel becerilere sahip olmalarını temin etmelidir.

10. Sivil toplum kurulu ları, gençlik kurulu ları ve di er payda ların rolü

Üye ülkeler, özellikle de yaygın e itim alanında, sivil toplum kurulu larının ve gençlik kurulu larının demokratik vatandaşlık ve insan hakları e itimi alanındaki rollerini desteklemeli ve kolayla tırmalıdırlar. Üye ülkeler bu kurulu ları ve faaliyetlerini e itim sisteminin de erli bir parçası olarak kabul etmeli ve bu kurulu lara mümkün oldu unda, gereken deste i vermeli ve her tür e itime katkı sa layabilecekleri uzmanlık ve bilgi birikimlerinden azami ölçüde yararlanmalıdırlar. Üye ülkeler aynı zamanda, özellikle de medyaya ve genel kamuoyu olmak üzere di er payda lara, bu alanda yapabilecekleri katkıyı azami seviyeye çıkarmalarını sa lamak üzere, demokratik vatandaşlık ve insan hakları e itiminin tanıtımını yapmalıdırlar.

11. De erlendirme kıstasları

Üye ülkeler demokratik vatandaşlık ve insan hakları için e itim programlarının etkilili inin de erlendirilmesi için kıstaslar olu turmalıdırlar. Ö renici gruplarının bu konudaki geri bildirimleri bu tür de erlendirmelerin ayrılmaz bir parçasını olu turmalıdır.

12. Ara tırma

Üye ülkeler, bu alandaki mevcut durumu de erlendirebilmek için demokratik vatandaşlık ve insan hakları e itimi ile ilgili ara tırmaları ba latmalı ve te vik etmeli ve politika üretenler, e itim kurumları, okul müdürleri, ö retmenler, ö renciler, sivil toplum kurulu ları ve gençlik kurulu ları da dahil olmak üzere payda lara, etkililiklerini verimliliklerini ölçmelerine ve arttırmalarına ve uygulamalarını iyile tirmelerine yardımcı olmak üzere, kar ıla tırmalı bilgiler sa lamalıdırlar. Söz konusu ara tırmalar di erlerinin yanı sıra, ö retim programıyla ilgili ara tırmalar, yenilikçi uygulamalar, ö retim sistemleri ve de erlendirme kıstasları ve göstergeleri de dahil olmak üzere, çe itli de erlendirme sistemlerinin geli tirilmesini içermelidir. Üye ülkeler ara tırmalarının sonuçlarını yerine göre di er üye ülkelerle ve payda larla da payla malıdırlar.

13. Sosyal birlik beraberli i geli tirmeye, çe itlili e de er vermeye, farklılıklarla ve çatı malarla ba etmeye yönelik beceriler

Üye ülkeler e itimin bütün alanlarında demokratik ve birçok kültürü barın- dıran toplumlarda birlikte ya amayı ö renmeyi ve ö rencilerin sosyal birlik beraberli i geli tirmelerini, çe itlili e ve e itli e de er vermelerini - özellikle de farklı inanç grupları ve etnik gruplar arasında olmak üzere - farklılıkları kabul etmelerini, anla mazlıkları ve çatı maları iddete ba vurmadan çözüme kavu turmalarını, her türlü ayrımcılık ve iddetle, özellikle de iddetle ve tacizle mücadele etmelerini sa layacak bilgi ve becerileri elde etmelerini amaçlayan e itim yakla ımlarını ve ö retim yöntemlerini geli tirmelidirler.

Bölüm IV – De erlendirme ve i birli i

14. De erlendirme ve inceleme

Üye ülkeler bu artla ilgili olarak sürdürdükleri stratejileri ve politikaları düzenli olarak de erlendirmeli ve bunlara uygun uyarlamalar yapmalıdırlar. Bunu di er üye ülkelerle, örne in bölgesel düzeyde, i birli i yaparak ger- çekle tirebilirler. Herhangi bir üye ülke de bu konuda Avrupa Konseyinden yardım isteyebilir.

15. Müteakip izleme faaliyetlerinde i birli i

Üye ülkeler mevcut artın amaç ve prensiplerini uygularken yerine göre di er üye ülkelerle ve Avrupa Konseyi kanalıyla a a ıda belirtildi i gibi i birli inde bulunmalıdırlar:

a. belirlenen öncelikler ve ortak çıkarları gerçekte tirerek;

b. demokratik vatandaşlık ve insan hakları e itimiyle ilgili mevcut koordinatörler de dahil olmak üzere, çok taraflı ve sınır ötesi faaliyetleri destekleyerek;

c. iyi uygulama alı veri i yaparak, bunları belirli bir düzenleme yapılarak ve yaygınla tılmalarını temin ederek;

d. kamuoyu da dahil olmak üzere tüm payda ları artın amaç ve uygu- lamalarından haberdar ederek;

e. Avrupa'daki sivil toplum kurulu ları, gençlik kurulu ları ve e itimci a larını ve bunlar arasındaki i birli ini destekleyerek.

16. Uluslararası i birli i

Üye ülkeler Avrupa Konseyi kapsamındaki demokratik vatandaşlık ve insan hakları e itimi çalı malarının sonuçlarını di er uluslararası kurulu larla payla malıdırlar.